

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA, CENTRUL UNIVERSITAR NORD BAIJA MARE
1.2 Facultatea	LITERE
1.3 Departamentul	ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE, ARTE
1.4 Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5 Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii / Calificarea	TEOLOGIE ORTODOXĂ PASTORALĂ
1.7 Forma de învățământ	IF – învățământ cu frecvență
1.8 Codul disciplinei	12.00

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE 2				
2.2 Titularul de curs	Pr. lect. univ. dr. Claudiu POP claudiupop.bm@gmail.com				
2.3 Titularul activităților de seminar / laborator / proiect	Pr. lect. univ. dr. Claudiu POP claudiupop.bm@gmail.com				
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	E
2.7 Regimul disciplinei	Categoría formativă				DS
	Opționalitate				DO

3. Timpul total estimat

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care:	3.2 Curs	2	3.3 Seminar	1	3.3 Laborator	-	3.3 Proiect	-
3.4 Număr de ore pe semestru	42	din care:	3.5 Curs	28	3.6 Seminar	14	3.6 Laborator	-	3.6 Proiect	-
3.7 Distribuția fondului de timp (ore pe semestru) pentru:										
(a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe										20
(b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platforme electronice de specialitate și pe teren										20
(c) Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri										10
(d) Tutoriat										4
(e) Examinări										4
(f) Alte activități:										0
3.8 Total ore studiu individual (suma (3.7(a)...3.7(f)))							58			
3.9 Total ore pe semestru (3.4+3.8)							100			
3.10 Numărul de credite							4			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu sunt
4.2 de competențe	• Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Sală dotată cu tehnică de calcul, proiector, ecran.
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului / proiectului	• Sală dotată cu tehnică de calcul.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>Cunoașterea și înțelegerea evoluției Bisericii Ortodoxe Române</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobândirea deprinderii de a analiza și interpreta datele referitoare la istoria Bisericii Ortodoxe Române și la istoria națională; - dezvoltarea unei atitudini critice, selective și sistematice față de informația istorică; - înțelegerea genetică a faptului istoric, în geneza și evoluția acestuia; - surprinderea rațiunilor profunde, uneori chiar providențiale, ale unor momente „cheie” din intervalul studiat; - facilitarea înțelegerii altor cursuri, în special din domeniul studiilor istorice, acolo unde se presupune interdisciplinaritatea.
Competențe transversale	<p>Aplicarea regulilor de cercetare a evenimentelor istorice, a unor atitudini responsabile față de domeniul didactic-științific, pentru valorificarea creativă a propriului potențial, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<p>În predarea acestei discipline, se urmărește informarea obiectivă asupra trecutului Bisericii Ortodoxe Române, ca bază profesională adecvată, prin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definirea Istoriei Bisericii Ortodoxe Române în contextul istoriografiei generale actuale și al celorlalte discipline istorice teologice; 2. Cunoașterea istoriei Bisericii Ortodoxe Române pentru a putea răspunde la provocările lumii actuale, în special în contextul interconfesional din interiorul României și în cel internațional din sud-estul Europei; 3. Formarea și dezvoltarea conștiinței istorice în spiritul dialogului și al dragostei creștine.
7.2 Obiectivele specifice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Precizarea specificului și a contribuției disciplinei Istoria Bisericii Ortodoxe Române în cadrul general al studiului teologiei ortodoxe; 2. Definirea raportului dintre uman și divin în istoria Bisericii românești; 3. Evidențierea raportului dintre tradiție și înnoire în istoria Bisericii românești; 4. Precizarea liniilor de demarcație între istoriografia laică și cea religioasă; 5. Identificarea marilor direcții ale gândirii teologiei creștine; 6. Cunoașterea evoluției evenimentelor majore din viața Bisericii românești în raportul lor de la cauză la efect; 7. Evidențierea rolului formator al unor personalități istorice motivate din credința lor creștină în istoria României; 8. Însușirea unei cunoașteri cât mai obiective a deciziilor unor instanțe bisericești din trecut, valabile și astăzi; 9. Formarea unei conștiințe istorice ca bază de dialog între diferite tradiții culturale sau religioase; 10. Însușirea cunoștințelor necesare pentru orientarea corectă în domeniul istoriografiei ecclesiastice actuale. 11. Descrierea conceptelor, metodelor și domeniilor de cercetare specifice teologiei istorice; 12. Identificarea celor mai importante evenimente și personalități care au marcat evoluția istorică a BOR și a culturii românești;

8. Conținuturi

8.1 Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Contextul politic intern și internațional. Hegemonia otomană și impactul grecilor din Levant și Fanar asupra țărilor române și a Bisericii românești.	2		
2. Evoluția Mitropoliilor Țării Românești (Ungrovlahiei) și Moldovei. Relația Stat-Biserică între paradigma simfoniei bizantine și despotismul domnesc.	2		
3. Situația politică și confesională în Principatul Transilvaniei. Biserica românească din Transilvania. Superintendenți româno-calvini.	2		
4. Mănăstirile și viața monahală. Arta bisericească. Viața preoților de mir și a credincioșilor.	2		
5. Literatura teologică. Primele traduceri în limba română. Activitatea tipografică în secolul al XVI-lea în Țara Românească și Transilvania	2		
6. Bizanțul după Bizanț. Sprijinul spiritual și material acordat de Țările Române lumii ortodoxe din Orient.	2		
7. Contextul politic intern și internațional în secolul XVII. Dezvoltarea monarhiilor feudale românești și ortodoxe.	2		
8. Sfârșitul slavonismului cultural în Moldova. Legăturile cu Polonia și Ucraina. Mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei. Mitropolitul Petru Movilă al Kievului și Sinodul de la Iași.	2		
9. Revigorarea culturală în timpul domniei lui Matei Basarab (mitropoliții Teofil și Ștefan ai Țării Românești) și Vasile Lupu (mitropolitul Varlaam al Moldovei). Pravile și cazanii românești. Începutul introducerii limbii române în cult.	2		
10. Mitropolitul Dosoftei al Moldovei. Mitropoliții Teodosie și Varlaam ai Țării Românești. Episcopul Mitrofan la Huși și Buzău. Alte etape ale introducerii limbii române în cult.	2		
11. Biserica din Transilvania în secolul XVII între prozelitismul principilor calvini și loialitatea față de Ortodoxie.	2		
12. Tipograful, episcopul și mitropolitul Antim Ivireanul.	2		
13. Mănăstirile din secolul al XVII-lea. Viața monahală. Arta bisericească.	2		
14. Legături inter-ortodoxe în secolul al XVII-lea.	2		
Total ore:	28		
<p>Bibliografie:</p> <p>1. Mircea Păcurariu, <i>Istoria Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania</i>, Sibiu, 1992;</p>			

- Procedeele de bază folosite în predarea temelor disciplinei I.B.O.R. sunt prelegerile însoțite de explicații precum și fixarea cunoștințelor prin seminarii. Se va pune la dispoziția studenților un curs litografiat la sfârșitul cărui se găsește și o listă bibliografică selectivă. La nevoie se va folosi și video-proiectorul.

2. Idem, *Începuturile Mitropoliei Transilvaniei*, București, 1980;
3. Ștefan Meteș, *Istoria Bisericii Românești din Transilvania*, vol. I, Sibiu, 1935;
4. Ion Aurel Pop, *Transilvania din secolul XII până în 1541*, în "Istoria României. Transilvania", vol. I, Cluj-Napoca, 1997, p.451-543;
5. Idem, *Din mâinile valahilor schismatici. Românii și puterea în Regatul Ungariei medievale. Secolele XIII-XIV*, București, 2011;
6. Pompiliu Teodor *Politica ecleziastică a lui Mihai Viteazul în Transilvania*, în "Revista Istorică", III, 1992 nr. 5-6, p. 473-490;
7. Ioan Lupaș, *Documente istorice transilvane. Vol.I (1599-1699)*, Cluj, 1940;
8. Andrei Pippidi, *Tradiția politică bizantină în țările române în secolele XVI-XVIII*, ed. revăzută și adăugită, București, 2001;
9. Ion Gheție, Alexandru Mareș, *Originile scrisului în limba română*, București, 1985; Dan Simionescu, Damian P. Bogdan, „Începuturile culturale ale domniei lui Matei Basarab”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an. 56, 1938, nr. 11-12, p. 866-880;
10. Radu Crețianu, „Mitropolitul Ștefan al Ungrovlahiei”, în *Mitropolia Olteniei*, an. 29, 1977, nr. 1-3, p. 119-139;
11. Nicolae Șerbănescu, „La 300 de ani de la moartea mitropolitului Varlaam al Moldovei”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an. 75, 1957, nr. 10, p. 1012-1035;
12. Idem, „Varlaam, mitropolitul Țării Românești (1672-1679)”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an. 76, 1958, nr. 12, p. 1120-1158;
13. Ștefan Ciobanu, *Dosoftei mitropolitul Moldovei și activitatea lui literară*, Iași, 1918;
14. Paul Brusanowski, *Considerații cu privire la relația dintre Biserica Ortodoxă Română și autoritățile de Stat din Principatul autonom al Transilvaniei (1541-1690)*, în "Revista Teologică". An. XXVI (88), nr. 2, aprilie-iunie 2006, p. 122-142;
15. Idem, *Pagini din istoria bisericească a Sibiului medieval*, Cluj Napoca, 2007;
16. V. Mangra, în *Mitropolitul Sava Brancovici*, Arad, 1906.

8.2 Seminar / laborator / proiect	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Epoca fanariotă și influența ei asupra vieții bisericești din Țările Române	1	La stabilirea temelor de seminar se va indica o minimă bibliografie accesibilă fiecărui student, insistându-se pe descoperirea altor surse bibliografice. Prezentarea lucrării de seminar (în baza unei programări) este obligatorie. Nerespectarea acestei cerințe atrage după sine excluderea de la examenul semestrial.	
2. Viața bisericească din Transilvania între secolul XII -XVI	1		
3. Politica ecleziastică a lui Mihai Viteazul în Transilvania	1		
4. Literatura teologică. Primele traduceri în limba română	1		
5. Mitropolitul Varlaam al Moldovei	1		
6. Mitropolitul Teofil al Țării Românești	1		
7. Mitropolitul Ștefan al Țării Românești	1		
8. Mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei.	1		
9. Mitropolitul Petru Movilă al Kievului.	1		
10. Sinodul de la Iași.	1		
11. Mitropolitul Dosoftei al Moldovei	1		
12. Activitatea tipografică Antim Ivireanul	1		
13. Episcopul și Mitropolitul Antim Ivireanul	1		
14. Rezistența ortodoxă din Transilvania în fața prozelitismului calvinilor în secolul al XVII-lea	1		
Total ore:	14		

Bibliografie:

1. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Basilica, București, 2014;
2. Idem, *Studii de istorie a Bisericii Ortodoxe Române*, 2 vol., București 2005 și 2009;
3. Gheorghe Brătianu, *Sfatul domnesc și Adunarea stărilor în Principatele Române*, București, 1995; 4. Nicolae Dobrescu, *Întemeierea mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară*, București, 1906;
5. Idem, *Din istoria Bisericii Române. Secolul al XV-lea*, București, 1910;

6. Alexandru Madgearu, Rolul creștinismului în formarea poporului român, București, 2001;
 7. Idem, Continuitate și discontinuitate culturală la Dunărea de Jos în secolele CII-VIII, București, 1997;
 8. P.P. Panaitescu, Introducere la istoria culturii românești, București, 1969;
 9. Idem, Contribuții la istoria culturii românești, București, 1971;
 10. Ioan Moldoveanu, Epoca iustiniană și creștinismul la Dunărea de Jos (sec. VI), București 2006; 11. Simion Reli, Relațiile dintre Biserică și Stat în România veacurilor trecute, București, 1938.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Alcătuirea cursului de „Istorie Bisericii Ortodoxe Române” a avut în vedere adaptarea la cerințele actuale de istoriografie moderne, conținutul fiind în concordanță cu cel adoptat și în alte centre universitare din țară, disciplina oferind atât metode specifice de cercetare istorică, de corelare a informațiilor și integrare a lor în procesul de înțelegere a evoluției comunităților românești din trecut până în prezent, cât și conținuturi, informații concrete despre trecutul Bisericii Ortodoxe Române și istoria națională. Astfel, este facilitată înțelegerea prezentului și a profilului / identității românești, ca premisă pentru o integrare europeană veritabilă și pentru o exprimare coerentă a propriilor specificități și valori.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> Răspunsul la examen 	Evaluare scrisă	60%
10.5 Seminar/Laborator /Proiect	Testarea periodică prin susținerea unei teme / lucrări de seminar	Evaluare orală	40%
10.6 Standard minim de performanță - cunoașterea personalităților și evenimentelor importante ale Bisericii Ortodoxe Române; - pentru nota 5 (cinci), studentul trebuie să cunoască elementele esențiale ale cursului evidențiate bold , <i>italic</i> , <u>underline</u> .			

Data completării:	Titulari	Titlu Prenume NUME	Semnătura
01 sept. 2024	Curs	Pr. lect. univ. dr. Claudiu POP	
	Seminar	Pr. lect. univ. dr. Claudiu POP	

Data avizării în Consiliul Departamentului SSUTA 14 octombrie 2024	Director Departament SSUTA, Conf. dr. ing. Adrian Vasile CHIRA
Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere 17 octombrie 2024	Decan, Conf. dr. Anamaria FĂLĂUȘ